

AGENT MEHISKIH REBELEV OBISKAL FINANČNE KRALJE.

Carranza na čelu svojih čet se še brani pred vstati.

HUERTA JE ZAČASNI PREDSEDNIK MEHIKE.

El Paso, Tex., 13. maja. — Bivši Carranzov uradnik, ki je dospel sem večerj, pravi, da so se sprli vstajski voditelji v Torreonu. Vojaška garnizija v imenovanem mestu je odvrгла generala Cezarija Castra, ki je baje preveč konservativen, in hoče imeti Joaquina Amaro ali Villo za generala. Amaro in Villa vodita 2000 mož proti Carranza, ki je še vedno zvest Carranza. — Dalje poročajo, da so Carranzove čete reokupirale Saltillo. New York, N. Y., 13. maja. — Danes se je izvedelo, da je zaupnik generala Obregona, voditelja mehiških revolucionarjev, obiskal velike ameriške finančnike v Wall Streetu zadnji teden. Zaupni agent je general Ramon de Negri in na sestanku s finančnimi kralji je izjavil, da Obregon jamči za varstvo ameriških lastninskih pravic v Mehiki.

Dalje se je izvedelo, da je general de Negri namenjen za mehiškega generalnega konzula v New Yorku in službo prevzame takoj, kakor hitro ameriška vlada pripoma Obregonov režim. Da pa ne bodo veliki finančni interesi v dvomu glede ciljev mehiške revolucije, je bilo potrebno, da je Obregon že vnaprejšnje obvestil kapitalistične mogotce v Wall Streetu, da bo njegova vlada varovala njihove interese in ugodila pot novemu ameriškemu kapitalu, ki bo uložen v Mehiki.

Obisk Obregonovega agenta je naredil tako dober vtis na Wall Street, da je "Narodna zveza za varstvo ameriških pravic v Mehiki" takoj sklenila, da preneha s propagando proti Mehiki. Ta "zveza" je namreč že dve leti vodila v ameriških časopisih najljubejšo agitacijo proti Carranzu in vsak napad na ameriške državljane in lastnino razbuhala v grozovitih barvah.

Vera Cruz, 13. maja. — Večerj se je nadaljevala bitka med rebeli in Carranzovimi četami blizu San Marcosa. Osem ur je trajala bitka in Carranza je osebo vodil operacije. Carranzove čete so odбил napade in obdržale svoje položaje ob državni železnici. Napadajoči vstajci so apelirali na Obregona, da jim naj pošlje pomoč. Obregon se je odzval in poslanih je bilo več oddelkov pehote in dve topniški bateriji pod poveljstvom generala Robela Tukaja pričakujejo, da se Carranza ne bo mogel dolgo braniti proti vedno naraščajoči sili vstajev, ki ga oblegajo.

General Manuel Dieguez, ki je še lojalen Carranzu, je s svojimi četami izpraznil Guadalajaro in se pomice proti Colinu. Rebeli so poslali za njim pet vlakov s četami, toda vlaki potujejo počasi vsled razdejane železniške proge. Filipe Sanchez Carranza, predsednikov sorodnik, ki je bil ujet v Texcoen, je izvršil samomor; pogнал si je kroglo v glavo.

Iz Mejico Cituada (glavno mesto) poročajo, da je general Obregon podelil popolno svobodo ameriškim časnikiškim poročevalcem. Njihove depeše ne bodo cenzurirane in lahko se poslužijo brezčlena brzojava. General Felipe Dominguez, poveljnik vladnih čet v državi Tabasco, se je pridružil vstajem. Vse čete v Puertu Mexicu so prestopile na stran revolucionarjev.

Sonorski governor de la Huerta, ki je začel revolucijo v Sonori, je na poti v Mejico Cituad, kjer prevzame provizorično predsedništvo; z njim potuje tudi general Calles s 500 jakviškimi Indijanci, ki bodo tvorili garnizijo v centralni Mehiki. Rebelni voditelji pravijo, da bo začasna vlada nevtralna v politiki, dokler se ne izvrše

OKRASKI KAJZERJEVA TRONA NA PRODAJ NA JAVNI DRAŽBI V AMERIKI.

New York, N. Y. — Valdemar Povelson, ki je prišel iz Berlina, bo 22. maja prodal na javni dražbi v New Yorku okraske nemškega cesarskega prestola in razne hišne predmete bivšega kajzerja in njegove žene, ki so bili zaplenjeni v berlinski cesarski palači po Viljemovem begu v Holandijo. Povelson ima v posesti 62 predmetov.

JADRANSKO VPRAŠANJE JE ZOPET REŠENO!

Italijani so sprejeli Wilsonovo črto, toda Jugoslavija izgubi Reko.

JUGOSLOVANI ZAHTEVAJO SPREMEMITEV SEVERNE MEJE.

London, 13. maja. — Iz Pariza javljajo, da je iz Pallanze dospela vest, da so se Jugoslovani in Italijani sporazumeli glede jadranskega vprašanja. Poročilo se glasi, da je dejal dr. Trumbić, da so italijanski zastopniki sprejeli Wilsonovo črto kot zapadno mejo, toda mesta Reka pride pod suverenost Italije, dočim bo liga narodov imela kontrolo nad pristaniščem.

Jugoslovska delegacija je izrazila željo, da se modificira severna meja med Italijo in Jugoslavijo.

KAKO REŠUJE GOVERNER SOCIALNE PROBLEME.

Lansing, Mich. — Governor Sleeper je odgovoril mešanom v Detroitu, ki so apelirali nanj, da naj skliče izredno legislaturno zasedanje, da se odpravi profitarstvo s stanovanji. V tem odgovoru pa pravi governer detroitskim tovarnarjem, da naj izravnavo mezde na ta način, da prenehajo plačevati mladeničem mezde od sedem do enajst dolarjev na dan, ki so stari od osemnajst do dvajset let, pa jih naj povikajo družinski očetom. Temu je dodal, da je pronašel, da nobeden teh mladeničev ne nosi denarja na banko.

Tako odpravlja governer profitarstvo s stanovanji. Zdi se, da nima governer najmanjšega vpogleda v delavsko družinsko življenje, še manj pa pozna današnji gospodarski sistem.

NOREC USTRELJEN PO DVA DNEVNI GONJI.

Decatur, Ill. — Lote Dayton je pobegnil iz norišnice v Jacksonvillu, nakar je v lovsko puško širil strah v Cowdeno. Pripredilo nanj gonjo, ki je trajala dva dni in pri kateri je bil norec ustreljen. Pa tudi norec je nevarno obstrelil nekoga podšerifa, šerifa je pa ranil na roki.

LJUDJE PREBIVAJO V ŠOTORIH.

Newark, N. J. — Ker so hišni posestniki podražili stanarino za deset odstotkov, se je več družin naselilo na igrišču za otroke in prebivajo v šotorih. Mesto je napeljal električno žico v šotore, tako da bodo šotori imeli električno razsvetlavo. Otroci se seveda počutijo bolje v teh šotorih kot pa zduhlih stanovanjih.

volitve, ki se bodo morda vršile konec julija. Uslužbenice cestne železnice v glavnem mestu, ki so bili v stavki ves čas vstaje, so s vrnilo na delo.

Washington, D. C., 13. maja. — Državni department je bil večerj informiran, da vstajski voditelji v Mehiki nastopajo složno in da bodo organizirali začasno vlado. Ameriška vlada pa stoji na stališču, da ne more priznati nove vlade toliko časa, dokler se Carranza ne odpove predsedništvu, kajti on je priznan predsednik, pa naj sede njegove vlade kjerkoli. Washingtonska vlada bo na drugi strani občevala tudi z revolucio-

STAVKA TOBAČNIH DELAVCEV V DETROITU.

GROŽNJA PODJETNIKOV NI DOSEGLA USPEHA.

Krojači so isprti, pleškarji in sobni slikarji so dosegli nesamo voljivo pogodbo.

Detroit, Mich. — Tukajšnji lastniki tovarn in delavnic, v katerih izdelujejo smodke, se zagrozili tobačnim delavcem, da importirajo stavkokaze, če se stavkujoči delavci ne vrnejo ponižno na delo. Ta grožnja podjetnikov ni napravila najmanjšega vtisa na stavkujoče tobačne delavce. Stavkarjev je nad sedem sto in štrajk je prestopil že v četrti teden. Delavske vrste so ostale ves čas čvrste, med delavci ni izdajalcev, ki bi se izneverili svoji strokovni organizaciji in šli delat za miloščino, katero jim ponujajo podjetniki. Tobačni delavci so pripravili vtrajati v stavki, dokler podjetnikov ne mine trmoglavost in ne priznajo delavskih zahtev.

Pleškarji in sobni slikarji so zastavkali pred več tedni, ker niso podjetniki bili dostopni pametni besedi. Podjetniki dolgo časa niso hoteli slišati ničesar o zahtevah delavcev, končno so pa sprevidele, da bo delo zaostalo, če se ne sporazumejo z delavci. Ko je podjetniške zapustila osebna trmoglavost, je bilo lahko govoriti s njimi in skleniti novo pogodbo. Po novi pogodbi se poviša mezda od ure za dvajset centov, tako da zdaj znaša en dolar na ur.

Podjetniki, ki izdelujejo obleke, so isprti krojače. Tovarnarji so se zelo smotili, če mislijo s takimi vredstvi spraviti delavce na kolena, kajti krojaški delavci so sklenili, da se wpoloh ne vrnejo v tovarne, dokler gospodje podjetniki ne priznajo svojega poraza in se podajo. Krojaški delavci so dobro organizirani in s pomočjo svoje organizacije jim je mogoče obvestiti svoje tovarne križem Združenih držav, da dobri delavci ne prihajajo v Detroit za delom. Tak sporazum je huda šiba za podjetnike, kajti slabi delavci producirajo slab produkt, katerega ne mara nihče kupiti. Dalje so krojaški delavci sklenili, da svoje najboljše delavce pošljejo v druga mesta, slabe delavce bodo pa podpirali, dokler tovarnarji ne spoznajo, da so napravili veliko zmoto, ker so izprli svoje delavce.

VAŽNA IZPOVED PRED MRLIŠKO POROTO.

Butte, Mont. — Zaradi brutalnega napada kompanijskih profesionalnih pretepačev na stavkovne straže se vrši obravnava pred mrliško poroto, ki ima nalogo, da dožene, kdo je povzročil napad na mirne stavkarje. Pri obravnavi je bil navzoč tudi J. Hakkala, ki je stal nekaj čevljev proč od šerifa O'Rourke, ko je bil A. S. Embree brutalno napaden tik pred streljanjem na rudarje. Ko je O'Rourke vstopil v dvorano, je pa Hakkala dramatično vzkliknil: "To je pravi mož!"

S temi besedami je Hakkala identificiral šerifa kot napadalec na Embreeja pred streljanjem. Ko je šerif slišal te besede, se je izgubil iz sodniške dvorane. Hakkala je dalje pričal, da je ameriški državljan, oženjen, oče treh otrok in stanujoč v Buttu.

Rudar, A. Larson, ki je bil ustreljen v ledje in od zadaj, ko je bežal, je izpovedal, da je krogla vstopila od zadaj, od spredaj so mu jo pa potegnili iz telesa, ker je obtičala v njem. Izrekel je, da ni bilo povoda za streljanje.

VOĐSTVO MESTA V ŽENSKIH ROKAH.

Cheyenne, Wyo. — Jackson, Wyo., je menda prvo mesto v sedanjem času, ki ga upravljajo ženske. Pri zadnjih volitvah so se stranke delile po spolu in ne po programu. Ena stranka je kandidirala same ženske, druga pa moške. Ženske so prejele še enkrat toliko glasov kot moški.

NOVI IZGOREDI NA HRVAŠKEM TOPOT SE PUNTAJO KMETIJE.

Dunaj, 13. maja. — Sem so prišla poročila, da so se kmetje na Hrvaškem uprli naredbi vlade glede določanja cen žitu in drugim pridelkom. Kmetje so postavili oborožene straže v bližini železniških postaj, da preprečijo transportiranje živil v mesta. Bili so sspopadi z žandarji.

PODJETNIŠKA PROPAGANDA V PRAVI LUČI.

VELEBIZNIŠKO ČASOPISJE STRAŠI DELAVCE S SLIKAMI REDE.

Ne ta našta jih hoče odvratiti, da ne zahtevajo povikanja mezde.

Chicago, Ill. — O podjetnikih v Chicagu se ne more reči, da niso iznajdljivi, kadar je treba izumiti sredstvo, s katerim upajo, da odvrnejo delavstvo, da v tej neznozi draginji ne zahteva povikanja mezde.

Najnovejša podjetniška propaganda se zdaj opazi v tukajšnjem velebizniškem časopisju, ki ima jassen namen, obuditi med stavbinskimi delavci mnenje, da prihajajo slabi časi za stavbinske delavce. To časopisje pripoveduje, da vodilni bankirji nočejo več posoditi denarja za gradnjo hiš, ako se jim ne garantira visoka obrestna mera. Stavbinsko delo bo kmalu ustavljeno in med stavbinskimi delavci se kmalu pojavi beda, ki se še poveča prihodno zimo. Delo na nekaterih stavbah še počiva, konec meseca bo ustavljeno povsod itd.

"Resnicoljubni" velebizniški listi ne povedo resnice, da je bilo delo na nekaterih stavbah ustavljeno, ker stavkaži kolodvorski uslužbeni. Pomanjkanje stavbinskega materiala se občuti splošno. Pesek, gramoz, apno, opeko itd. dovažajo v mesto v avtomobilih, ker ne morejo prevažati stavbinskega materiala po železnicah v mesto. Stavbinski material dobe na skladiščih le velike stavbinske družbe, če vpraša zanj mali podjetnik, tedaj ne dobi apna, če mu prodajo opeko, ako mu prodajo apno, mu pa pravijo, da nimajo opeke. To je glavni vzrok, zakaj mali stavbinski podjetniki ne morejo prevzeti manjših stavbinskih del. Pa tudi velikim stavbinskim podjetnikom gre trda za stavbinski material, čeprav jim gredo na roke družbe, ki tržijo s stavbinskim materialom.

Gospodje podjetniki pa hočejo ta položaj izrabiti v svojo korist. S takimi povestmi, da bankirji nočejo posoditi denarja za gradnjo stavb in da je temna prihodnost stavbinskih delavcev, hočejo vplivati na stavbinske delavce, da se odpovedo povikanju mezde v tej neznozi draginji in zadovoljijo s tem, kar jim podjetniki ponudijo, da bodo toliko bolj narasli njih profiti.

Da take pravljice nimajo drugega namena, je dokaz v tem, da šmokavzar omenja pod sliko bodoče bede tudi mezde stavbinskih delavcev in pri tem zdihuje, kam bomo prišli, če vsi stavbinski delavci zahtevajo po dolarju pet in dvajset centov mezde na uro, strojniki, ki delajo pri samoteknikih pa dolar petdeset centov na uro.

Tako pridejo velebizniški šmokavzarji vsi sami s konjakim kopitom na dan, da je lahko spoznati, zakaj jokajo, stokajo in mljujejo delavce. In kadar časnikiški šmokavzarji mljujejo delavce, takrat so podjetniki gojovo na delu, da z zvišanim sredstvom preplakajo delavce, da odstopijo od svojih zahtev. Zato si pa lahko časnikiški šmokavzarji tako mlovanja delavcev pridreže zase, kajti pametni delavci se ne ozirajo nanje.

Nova vojna v Kavkaziji. London. — Iz Carigrada poročajo, da je sovjetska vlada v Azerbaidžanu napovedala vojno Arme-

PAMET JE VEDNO VEČ VREDNA KOT ZAMET.

TA PREGOVOR VELJA POSEBNO ZA PODJETNIKE.

Če se podjetniki ravna po tem pregovoru, izostanejo stavke.

New York, N. Y. — Če pri podjetnikih odloča pamet, tedaj prav zanesljivo izostanejo stavke. Tukajšnji svet stavbinskih delavcev je dosegel, da je uveden v stavbinski stroki osemurni delavnik in da znaša minimalna dnevna mezda devet dolarjev, ki je stopila v veljavo s prvim majem. To se je zgodilo, ker letos ni bilo opaziti pri stavbinskih podjetnikih tiste trmoglavosti, s kakršno so se večaj odlikovali v prejšnjih letih in ki se še danes pojavi zelo pogosto pri stavbinskih podjetnikih v drugih mestih.

Podjetniki, organizirani v "Newyorškem društvu stavbinskih podjetnikov," so sami prišli s ponudbo o povikanje mezde, ker so v januarju pristali, da bodo povikali mezdo, da soglasu s drugimi. Povikano mezdo dobi okoli sto petnajst tisoč stavbinskih delavcev.

Zidarji so še preje dosegli deset dolarjev mezde na dan in zdaj prejema po dvajset dolarjev dnevne mezde. Člani strokovnih organizacij v Brownvillu prejema že zdaj en dolar več kot tesarški delavci, dasiravno delajo sa ravno iste podjetnike.

Sedanja medna lestvica je veljavna do 1. januarja 1921, toda v avgustu imajo delavci pravico predložiti nove zahteve, o katerih se bodo zastopniki delavcev in podjetnikov pogajali.

Podjetniki ne bodo trpeli dolarja, ki gre za povikanje dnevne mezde, ker imajo sklenjene pogodbe s lastniki stavb, da trpe oni povikanje mezde.

Sporazum med newyorškimi stavbinskimi delavci in podjetniki dokazuje jasno kot bell dan, da se spori v industriji lahko izravna brez stavk, ako podjetniki ne vstrajajo trdovratno na svojem stališču, da imajo oni ukazovati, delavci pa le ubogati.

NOVO GIBANJE MED ŽELEZNIČARJI.

Pittsburgh, Pa. — Okoli tisoč železniških strojevodil in kurjačev se je zbralo v "Delavškem templju" in zaključilo, da prenehajo s delom prihodnji dan zjutraj ob pol osmih.

Strojevodje in kurjači so odprto povedali, da so se naveličali čakati na rešitev zahtev in da so siti obljub. Ko je pričelo gibanje med kolodvorskim uslužbeni, so jim obljubili, da bo železniški delavski odbor pričel reševati njih zahteve v teku trideset dni. Ti dnovi so minili, podvzetega pa ni bilo nič.

Časnikarski poročevalci so hoteli naspasti svojo radovednost in skušali so izvedeti, kdo je železničarje pozval na stavko ali odre-dil, da zastavkajo. Železničarji so pa tem radovednežem odgovarjali, da nihče, ampak da puste prstovoljno svoje delo, ker so prišli do spoznanja, da se nihče ne briga za njih zahteve.

Shod se je tudi vršil brez uniškega čarterja. Radovedneži so izvedeli le toliko, da je shodu predsedoval neki Wilson, ki pa nima nobene odgovornosti za njih početje.

TRGOVCI OTOŽENI PROFITARSTVA.

Pittsburgh, Pa. — Zvezna veleporota je obožila Books Shoe kompanijo profitarstva. Obožni-čica očita tej družbi, ki trči s čevlji, da je prelomila Leverjev zakon in zaračunila previsoke cene za čevlje.

DANSKI GROFJE IN BARONI DELAJO V LUKAH KOT STAVKOKAZI!

Kopenhagen, Danska. — V tukajšnjem pristanišču se je zglasilo 300 stavkokazov s ponudbo, da izloče živila iz ameriške ladje. Med stavkokazi je eden grof, dva barona, potem so zdravniki, civilni inženirji in dijaki. Policaji na konjih so obkolili visokorodne stavkokaze, da jih ne bi nadlegovali stavkajoči pristanišni delavci.

FRANCOSKO DELAVSTVO SE NE MARA PODATI.

Stavka se razširja; elektricarji in drugi posvani v boj.

FRANCIJA PRED VELIKO KRIZO.

Pariz, 13. maja. — Izvrševalni odbor Splošne delavske zveze je odgovoril na dekret vlade za razpustitev delavskih organizacij s pozivom na elektricarje, da prenehajo s delom in ustavijo gonilno silo za operiranje cestnih in podulnih železnic v Parizu. Suspendirana je tudi električna razsvetljava v hišah in na ulicah.

"Mi še nismo izčrpali vseh naših sil," je dejal Leon Jouhaux, predsednik Splošne delavske zveze, ko je sinoči govoril s ameriškim poročevalcem. "Če vlada vztraja s svojo trmoglavostjo, poklidemo v stavko še telefonske, telegrafске in poštne nameščence. Pokazati moramo ljudstvu, da milimo resno. Nekateri naši prijatelji mislijo, da smo se prenaglili. Oni so mnogi, da bi morali prej ustaviti valno propagando. To je neuporabno mnenje. Mi nismo začeli direktne akcije, temveč jo je izkazala vlada. Zdaj smo v vrtnicu bitke in storiti moramo vse, da jo izvojujemo v korist delavskega razreda."

Situacija v Franciji je zelo resna.

PODJETNIŠKE PRIPRAVE ZA RABITVE DELAVSKE STROKOVNE ORGANIZACIJE.

Quincy, Ill. — Hukajšnji podjetniki so naznanili v lokalnih listih, nastopijo za odprto delavnico. To pomeni, da pljujejo na pogodbe, ki so jih podpisali s delavskimi strokovnimi organizacijami, in če se delavci ne pokore, da jih izpro. Naznanilo je podpisalo dve sto osem oseb, ki seveda niso naklonjene delavstvu. Vodja frgovske zbornice je tudi vodja tega gibanja, kar dokazuje, da je večina biznismenov nasprotna delavstvu in delavskim organizacijam, čeprav biznismani prav radi vzamejo dolar, kadar pride z njim delavec v prodajalno.

Delavski svet, v katerem imajo vse delavske strokovne organizacije svoje zastopnike, je sklenil za danes sejo, na kateri bo prefresal zaključek delavskih nasprotnikov in storil potrebne sklepe, da drev je podjetnikov ne zraste do neba.

DIJAKI KOT STAVKOKAZI.

Evanston, Ill. — Okoli pet in dvajset dijakov s univerze "Northwestern" se je prijavilo, da prevzamejo mesta prodajalk, ki so zastavkale v tukajšnjih prodajalnah, v katerih prodajajo čaj. Prodajalke zahtevajo en prost popoldne v tednu. Trgovci ga jim niso dovolili in sledila je stavka.

Več dijakov s te univerze opravlja stavkokoško delo v restavracijah in hotelih v Chicagu, v katerih so zastavkali natakarji.

DRAMA NA SODIŠČU.

Hammond, Ind. — Žena Frank Drossa je izpovedala na sodišču, da jo je njen soprog pretepal skozi več let. Po svoji izpovedi je pa prosila sodnika, naj nikar ne kaznuje njenega soproga. Ko je slišala, da je sodnik obso-dil njenega soproga na eno leto trdega dela na poboljševalni fermi, se je žena onesvestila na sodišču.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2887 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v objavi: a. pr. (maja 31—1920) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem listom potekla naročnina. Posvetite je pravčasno, da se vam ne izteče list.

POLITIKA EVROPEJSKIH DIPLOMATOV.

John L. Balderston je v svojem evropejskem pismu, priobčenem v dnevniku "The Pittsburg Dispatch" povedal, kako se britski in francoski interesi kosajo med sabo za oljna polja na Bližnjem vzhodu. Ameriki pa hočejo po njegovi sodbi propustiti mandat za najbolj nemirne pokrajine v Mali Aziji, v katerih ni naravnega olja.

Kdor čita to pismo, pride do zaključka, da je med evropejskimi diplomati prav malo odločal idealizem, ko so ukrepali, kakšen naj bo bodoči zemljevid Evrope in Male Azije. Američani malo poznajo evropske diplomate in mislijo, da so odprti, kadar govore o visoki politiki, kakor je to navada v Ameriki, kjer pride vse na kritično rešeto in se pretresa od vseh strani, kar govore ameriški diplomati. Evropejski diplomati držijo karte pod mizo in ne dovolijo nikomur pogledati vanje, da se jim ne skazi igra. Le redkokada izve javnost, kako so evropejski diplomati izigrali karte, dokler se igra ni končala. Ko je igra dovršena, je pa prepozno popravljati. Takrat marsikdo pravi, če bi vedel, da takole igrajo, bi jim zmešal igro, da bi jo izgubili.

Evropejski diplomati so diplomati stare šole in starih nazorov. Pri njih se odloča načelo, da nimajo ljudstva odločati o svoji usodi, ampak za tako delo so poklicani diplomati, ljudstva pa morajo sprejeti, kar diplomati skušajo za zaprtimi durmi. Taka je bila politika evropejskih diplomatov v pretečenih stoletjih, in politika v sedanjem stoletju se prav nič ne loči od prejšnje.

Na pr. jadransko vprašanje že rešujejo, odkar je bilo sklenjeno premirje; vesti, ki prihajajo o reševanju tega vprašanja v javnost iz Evrope, pa še do danes niso povedale nič pozitivnega, na kakšen način se reši to vprašanje. Kadar pride vest iz Evrope, da bo to vprašanje prav zanesljivo kmalu rešeno, tedaj pride prav zanesljivo brzojavka, ki pove, da je bila rešitev tega vprašanja odložena za nekaj časa, ali pa poroča o novih diplomatskih intrigah, ki napravljajo to vprašanje še bolj komplicirano. In tako se rešujejo tudi druga važna vprašanja, dokler ni stvar tako daleč dozorela, da se lahko po mnenju evropejskih diplomatov pove javno, ne da bi bili s tem obelodanem njih nadaljni načrti v nevarnosti.

Američani so lahko hvaležni Balderstonu, da jih s svojimi pismi seznanja s tlemi, ki dajejo smer evropejski politiki. Hvaležno delo za Jugoslovane bi pa vsakdo storil, ki bi razkril mahinacije evropejskih diplomatov, ki povzročajo, da ni jadransko vprašanje še pravično rešeno za Jugoslovane.

Profitarjem se ne izognemo! — Pričela je kampanja za nošnje delovne obleke, s to kampanjo so se pa pričele tudi dražiti delovne obleke. S tako kampanjo pridejo ljudje iz rok enega izjemalca v roke družemu izjemalcu, kajti profitarji so še precej varni, da ne pridejo vsi za omrežena okna, čeprav proti njim leže dokazi na roki.

Volneni trust, poznan tudi pod imenom American Woolen Mills kompanija, je napravil v letu 1914 le tri milijone dolarjev profita. V letu 1919 je pa trust napravil štirinajst milijonov dolarjev profita. In ko so letos delavci zahtevali povišanje mezde, so odgovorili gospodje, ki vodijo trust, da ne morejo povišati mezde, ker komaj izhajajo. Sledila je stavka. Pametni ljudje pravijo, da je tak visok dobiček profitarstvo, ali nihče se ne briga kaj poročajo pametni ljudje, če ne bo v jeseni ljudstvo izvolilo takih mož v postavodajne zbornice, o katerih je prepričano, da ne prizanesajo profitarjem.

Zakaj je postala potepuška postava neustavna? — Sodnik Dingeman je proglasil potepuško postavo za neustavno, ki je bila sprejeta v letu 1917. Postava dela izjemo s stavkarji in izprtimi delavci, sodnik je pa menil, da je to razredno postavodajstvo, ker je lahko oseba brez svoje lastne krivde brez dela in se vseeno kaznuje po postavi.

Če bi ne bilo v postavi izjemne določbe za stavkarje in izprte delavce, bi mogoče sodnik proglasil postavo za ustavno. Kdo ve? Ali ma ne?

Socialni preobrati v preteklosti.

(Nadaljevanje.)

Okrog leta 594. pr. Kr. je bil Solon arkon v Atenah. O njemu pripovedujejo stari grški pisatelji, da je bil zelo moder, pravičen in dobrega srca. Zasmilili so se mu dužnji in hotel je pomagati izkoriščanemu ljudstvu s novimi reformami. Začel je revolucijo proti bogatinom, ne pa proti pravičnim privatnim lastninam, ki so bile takrat že globoko utrjene. Solon je uvedel zakone, ki so res začasno omejili izkoriščanje. Upniki so morali odstopiti mnoge pravice dolžnikom; dolгови so postali nepostavni in ljudje, ki so bili prodani v sužnost zaradi dolgov, so bili osvobodeni.

Solon je vodil revolucijo proti odiranju v korist zadolženih in ohranil je posestva zadolženih v skodo prvih. Od tedaj so vse revolucije vrse v zaščito lastnine ene vrste in proti lastnini druge vrste. (V veliki francoski revoluciji je bila žrtvovana fevdalna lastnina v korist nove, buržoazne lastnine.)

V svrhu, da se zavarujejo Atenčani proti ponovni sužnosti, je Solon določil v svoji novi ustavi, da upnik ne sme več imeti pravice do dolžnikove osebe, in dalje je odredil koliko zemlje sme tmeti posameznik, da ne bodo mogli plemenitaki ugrabiti kmetov vsa polja. Solon je šel dalje in pomnožil število senatorjev ali starišev na štiristo. Vsako plemje je volilo po sto starišev v vladni svet. Nadalje je Solon razdelil prebivalstvo v štiri razrede po količini žitnega pridelka. Kdor je pridelal 500 in več medimnov (medimnos je bil nekaj več kot današnji ameriški bušelj), je spadal v prvi razred; 300 medimnov je minimalna mera za drugi razred in 150 za tretji. Kdor je pridelal manj, kot 150 medimnov ali kdor sploh ni imel zemlje, je spadal v četrti razred. Prebivalci prvega razreda so dobili pravico do najvišjih vladnih služb, prebivalci drugega in tretjega razreda pa do ostalih javnih služb. Četrti razred je imel le pravico debate in glasovanja v javni skupščini.

Solonov eksperiment je bil zelo značilen. On ni delil ljudstva po poklicih kot Tezej, temveč po nepremičnem premoženju. S tem je priznal privatno lastnino zemlje in ji dal že trdnjeko podlago. Nekdanjemu primitivnemu komunizmu je bil zavdan smrtni udarec. Obenem je Solon priznal nekatera prava stare rodovinske družbe s tem, da je dovolil voliti stariševine po plemenih. Nov kompromis med staro in novo družbo. Solon je dal trem razredom, ki so posedovali največ zemlje, izključno pravico do vseh javnih služb, četrtemu razredu, to je malim posestnikom je pa dal le volilno pravico v skupščini. Na videz je bilo to krivično, ampak ljudska skupščina je še vedno bila najvišja vladna oblast v Atenah. Tasa so bili izvoljeni vsi javni uradniki — in četrti razred, ki je bil po številu največji, je imel v skupščini večino. Mlada grška aristokracija, kateri so bile peruti nekoliko pristržene, je sicer imela še dovolj privilegijev, ampak navadno ljudstvo je zopet imelo odločilno moč v svojih rokah. Omenjeni štirje razredi so bili tudi podlaga reorganizirani armadi. Prva dva razreda sta morala dati konjenike, tretji razred je moral skrbeti za težko pehoto (bojevniki v železnih oklepih) in četrti razred je rekrutiral lahke pešce brez oklepov in bojevnike na ladjah.

Tukaj vidimo, kako so korakale poskušnje za poskušnje v prehodni dobi grške družbe. Vsaka poskušnja je bila boljše od prejšnje, toda nobena se ni rešila velikega vprašanja taktičnega časa. Solonova poskušnja je bila najboljše od vseh prejšnjih toda bila je le reforma, ki je trpela nekaj časa. Političnega sistema, ki je stila na dan iz stare družbe, še ni bilo. Solonova doba se lahko imenuje protirevolucija, ki je dala ljudstvu nekaj starih pravic nazaj, toda ljudstvo je še vedno viselo v negotovosti. Imelo je odločilno besedo v skupščini, ampak plemstvo je imelo odločilno silo v armadi, konjenike in pešce v oklepih. Lahko je torej bilo spraviti ljudstvo v ponovno sužnost!

Solonova ustava je priznala posestnikom zemljišč največ pravic. Pravice in dolžnosti posameznikov se odsej merijo po njihovem premoženju. Kdor ima največ zemlje, lahko sedi v senatu in je vojak na konju; kdor nima zemlje, nima te pravice. Lastninsko pravo je premagalo vsa druga prava. Bilo je ustoličeno in kronano kot temelj bodočega sistema.

Solonove reforme naravno niso trajale dolgo. Spekulacije z zemljišči, ki jih je mislil Solon odpraviti za "večno", so kmalu poridre vse zakonite ovire in izkoriščanje za denarjem in blagom se je nadaljevalo še bolj kot prej. Edina razlika, je bila, da so Atenčani zdaj rajši izkoriščali tuje narode namesto svojih lastnih reformatov. Solon jih je toliko reformiral. Na tujih trgih so kupovali sužnje za obdelovanje zemlje in odirali so odjemalce v tujih mestih. Bogastvo v denarju, sužnjih in ladjah se je kupilo v Atenah kakor še nikdar poprej.

Osemdeset let po Solonovi smrti je videlo kočni razpad stare rodovinske organizacije v Atenah. Zadruga so izgubile zadnjo moč. Solonova naredba, da se morajo javne službe meriti po premoženju, je sicer odpadla, ali zadržana ni to pomagalo. Ljudje, ki jih je spajala krvna vez, so bili razkropljeni po vsej Atiki in vseh tujih državah. Veliko številno Atenčanov je stalo izven zadruga. Bili so priseljenci, ki so bili sprejeti v grško ljudstvo, toda v zadruga niso spadali. V tem času so bili v Atenah mnogi večji in manjši nemiri ter revolucije radi zmešnjav, ker ni bilo nobene prave vlade.

Leta 509. pr. Kr. se je pa pojavil v Atenah Kleisten, prvi grški državnik. Kleisten je bil ženin, ki je uspešno končal dolgo prehodno dobo in socialno revolucijo. On je dal Atenčanom ustavo, v kateri je docela ignoriral Solonove postavbe in vse prejšnje eksperimente. Kleisten ni hotel stati nobenega kompromisa s stare rodovinske organizacije, temveč je zasnovo popolnoma novo organizacijo, kakršne do tedaj še ni bilo. V svoji novi ustavi je Kleisten razdelil prebivalstvo Atike, ne po plemenih, poklicih ali po premoženju, temveč po teritoriji. Nič več ni bil deljen narod, ampak kraj, v katerem je živel. Prebivalci niso bili več glavni faktor, pač pa njihova država. Vsa Atika je bila razdeljena v sto občin (grško demoi) in vsaka občina je bila avtonomna. Prebivalci, ki so bivali na ozemljeni teritoriji občine, so volili glavarja občine (demark), blagajnika in po trideset sodnikov. Vsaka občina je dobila svoj tempel in božanskega varuha in smela je zavoliti svojega duhovna. Deset občin je tvorilo okraj, ki je bil zopet avtonomen in smel je rekrutirati svojo skupno armado, obstoječe iz konjenikov in pešcev, in dalje je smel opremiti pet bojnih ladij. Okraj je poslal petdeset poslancev — vsaka občina po pet — atenski zbor, ki je zdaj štel 500 članov.

Stara rodovinska družba je umrla in njeno mesto je prevzela politična država. Vprašanje je bilo rešeno. Zadruga ni štela pri vladi nič več. Grki so postali državljani in glavno je bilo, v katero občino spadajo. Enota države je bila občina in vsi prebivalci občine so imeli volilno pravico brez osira, če spadajo k zadrugi sorodincev ali ne. Organi zadruga so se morali umakniti političnim organom. Zadruga je naravno še živel stoletja po tem preobratu, ampak le kot privatna in verska institucija, dokler ni počasi umrla naravne smrti.

Tako je nastala prva politična država v starih Atenah. S tem velikim preobratom se je seveda spremenilo vse javno življenje. Prišlo so nove institucije, ki jih potrebuje vsaka država za svoje varstvo in obstanek. Prva je prišla policija, ki je bila prej nepoznana. Grki so prej imeli le armado za vojne s tujimi narodi, dočim so za notranji red vkrbele zadruga. Atenčani so torej organizirali policijo, pešce in konjenike, oborožene s lokom in puščicami. Prvi policisti so bili — sužnji. Svobodni Atenčan je smatral policijsko službo za nekaj tako nizkega in sramotnega, da se je rajši pustil aretirati od sužnja, kakor da bi bil on aretirat koga in ga gnal v ječo. To je bilo znamenje enakopravnosti iz časov prej.

anje družbe, ki se ni dalo tako hitro izbristati. Država je morala imeti policijo, a ker je bila še mlada, ni imela dovolj moralnega spoštovanja med ljudmi, da bi bila kar čez noč uvedla novotarije. Iz tega razloga so sužnji opravljal službo prvih policistov.

Kako je bila država velika opora starogrškimi bogatašem in kako izvrstno je služila novim socialnim razmeram, je razvidno iz dejstva, da je takoj v prvih letih silno narasla moč posejdujočega razreda, pokodelstvo in trgovina sta bujino cveteli in denarno bogastvo se je kupilo. Razlika med razredi, na kateri so stonle socialne in politične institucije, ni bila več toliko med plemenitaki in priprostimi ljudstvom, kot med svobodnimi državljani in sužnji, med tujci in domačini. V dobi največje prosperitete v Atenah je bilo okrog 90,000 svobodnih prebivalcev z ženami in otroci vred, 365,000 sužnjevo obojega spola in 45,000 tužcev. Na vsakega svobodnega Atenčana je torej prišlo po osemnajst sužnjevo. To je bila doba, ko so sužnji opravljali vsa dela na polju in v delavnih, imeli pa niso nobenih pravic. Siromšani Grki, ki so izgubili premoženje, niso mogli tekmovali s sužniškim delom, da si so poskušali.

(Nadaljevanje.)

POSLEDICE STAVKE KOLO DVORSKIH ISLUŽBENCEV.

235,000 tovornih železniških voz stoji na stranskih tirih.

Washington, D. C. — Zdaj so pričeli podjetniki, tovarnarji in trgovci občutiti kaos, ki je nastal na železnicih. Iz vseh krajev prihajajo speli za odpomoč v Washington, medtem ko velebizniško časopisje na željo železniških magnatov in finančnikov v Wall Streetu farba ameriško javnost, da nered v železniškem obratu izginja z vsakim dnem in da razmere postanejo kmalu normalne.

V apeli za odpomoč je jasno povedano, če se položaj ne spremeni, da bo treba zapreti tovarne in da preneha produkcija. Tako daleč so spravili privatni interesi ameriške železnice, ki so se široko ustili, preden je bila sprejeta Esch - Cumminsova železniška predloga, da ne zna nihče tako upravljati železnice kot privatni interesi. Kako znajo privatni interesi upravljati železnice, smo doživeli v vojnem času v letu 1917, ko je železniški obrat skoraj popolnoma prenehal. Komaj so ameriške železnice prišle zopet pod upravo privatnih interesov, je pa nastal zopet tak položaj na železnicih, kakršen je bil v letu 1917. Po najnovejših poročilih stoji 235,000 tovornih voz, od katerih jih je 85,000 na transitnih kolidvorih, delavskih mož pa ni nikjer, da bi prepeljale te vozove z mesta.

V tovarnah primanjkuje premoč, vanje ne dobivajo surovin in iz njih ne morejo odvažati produktov. Zdi se, da bo morala vlada zopet prevzeti kontrolo nad železnici, kajti privatni interesi so dokazali, da niso zmožni obratovati normalnega obrata na železnicih. In čim prej se to izvrši, toliko boljše za ameriško ljudstvo in železničarje.

Ententno-nemška konferenca preložena.

Berlin. — Tukaj poročajo, da se ne bo vršila konferenca med zastopniki entente in Nemčije v Spaju dne 25. maja kot je bilo prej poročano. Konferenca je odložena za nedoločen čas. Uradno poročilo se glasi, da nemška vlada ne pošlje delegatov v Spa toliko časa, dokler Francozi ne izpaznijo Frankfurt in druge kraje v Hesiji.

Anglija pošlje novo armado na Irsko.

London, 13. maja. — Bonar Law je večkrat naznanil v parlamentu, da je vlada odobrila načrt generala Macreedyja na Irskem za "pomirjenje" Ireev. Načrt še ni znan, ali skoraj gotovo je, da Anglija pošlje nove čete na Irsko, ki bodo z večjo silo nadaljevale angleško politiko železa in krvi.

50 Italijanov utonilo, ko je parnik padel ob mizo.

London. — Iz Rima javljajo, da je italijanski parnik "Assiria" zadel ob morsko mizo blizu Leghorn. 50 mornarjev je utonilo.

POLJAKI NE MOREJO DALJE OD KIJEVA.

General Brusilov na čelu protiofenzive.

Pariz, 13. maja. — Tukajšnji ukrajinski biro je prejel uradno vest, da so ukrajinske čete pod generalom Petluro okupirale Odeso. London, 13. maja. — Iz Varšave poročajo, da so ruske sovjetske čete reorganizirale svoje sile in se takopale v strelske jarke vzhodno od Kijeva. Topniški dvoboji se nadaljujejo nad Dnjeprjem.

London, 13. maja. — Brezlična brzojavka iz Moskve, datirana v nedeljo, se glasi, da je general Brusilov organiziral odbor vojni vojščakov, ki bodo vodili obrambo Ukrajine in protiofenzivo proti Poljakom. Brzojavka nadaljuje: "Ruski delavci in kmetje ne bodo mirovali, dokler popolnoma ne ukršajo poljake bele garde in tako omolorejo poljakevemu proletarijatu, da uniči poljake buržoazijo."

Kritični dnevi na Češkem; bankirji pošiljajo denar v Ameriko.

Praga, Čehoslovakija, 11. maja. — (Poroča A. R. Decker). — Prve parlamentarne volitve v čehoslovakijski republiki, ki so prinesle socialistom polovico mandatov, so povzročile industrijskemu velikemu škri. Tovarnarji pričakujejo z vsoto gotovostjo, da bodo socialisti pričeli s splošnim socializiranjem in da pridejo tovarne pod kontrolo delavskih svetov.

Pravzaprav se je že pričelo. Neke municijska tovarna v Moraviji je že socializirana. Druga skrb, ki beli glave češkim industrijskemu, je visok davek na profit, ki se jim obeta. Socialisti nameravajo sprejeti zakon, po katerem bo država tirjala 80 odstotkov dobička zase. Tovarnarji so že pričeli pošiljati denar na tuje, da se izognejo davku; največ denarja gre v Ameriko, ker mislijo, da je najbolj varno v ameriških bankah.

Vladimir Tusar, predsednik vlade, bo reorganiziral svoj kabinet. Dr. Karel Engliš, glava univerze v Brnu na Moravskem, strokovnjak v politični ekonomiji, bo finančni minister. On ima načrt za državno kontrolo eksportiranih blaga v zameno za produkte tujih držav in s tem se obeta nov udarec za tovarnarje.

Nov čehoslovakijski parlament se otvori v nekaj tednih in na dnevnem redu bo socializiranje rudnikov in večjih industrij.

Japonci prodirajo proti Harbinu.

Harbin, 6. maja. — Od Port Arturja in iz Koreje se vrši že več dni veliko gibanje japonskih čet, ki prodirajo po kitajski vzhodni železnici proti Harbinu. Prodiranje Japoncev proti zapadu pomeni nove boje. Ruski delavci na kitajski vzhodni železnici so izjavili, da ne bodo vozili vlakov, na katerih so japonske čete. To bo dalo Japoncem povod, da zasežejo železnico in jo sami operirajo. Vse kaže, da mislijo Japonci okupirati Harbin, ki je rusko mesto. V mestu je mnogo bivših carističnih uradnikov, ki komaj čakajo Japonce in izražajo veliko veselje, da jih vzhodna Sibirija pod železno japonsko peto.

Civilna vojna na Irskem.

London, 13. maja. — Iz Dublina poročajo, da so oboroženi republikani danes napadli in požgali policijske barake v štirih mestih. Brzojavne žice med Dublinom in deželo so prerezane.

V Hollyfordu je trajala bitka štiri ure med sinfajnovci in policisti. Sinfajnovci so metali bombe v policijske barake in končno pregnali policiste. Več oseb je bilo ranjenih.

64,000 cerkvenih zvonov v Nemčiji pretopljenih v kanone.

Berlin. — Vlada je pravkar obelodanila poročilo, ki pokazuje, da je bilo med vojno 64,000 cerkvenih zvonov pretopljenih v topove. Med temi je veliko število glasovitih zvonov iz Berlina, Lipskega, Magdeburga, Kolina in Drazdanov, ki so bili stari po več sto let. Ostali so le mali zvonovi, katerih droban in evileč glas tužno odmeva iz stolpov velikih katedral.

Češki bankirji kupili tiskovni biro.

Brno, Moravska. — Čehoslovakijski bankirji in tovarnarji so kupili češki tiskovni biro za dva milijona kron. Tiskovni biro bo odsej v službi kapitalističnih listov.

DOPISI.

Forest City, Pa. — Kakor je razvidno iz poročila, ki ga je izdelala komisija za ljudsko štetje, ki se je vršilo meseca januarja t. l., je mesto Forest City naraslo zadnjih deset let za dvesto in petdeset prebivalcev. To se sploh ne more smatrati za kak prirastek. Prepričan sem pa, ako bo šlo tako naprej kot gre sedaj, da ob prihodnjem ljudskem štetju sploh ne bodo mogli tukaj obdržati štetja prebivalcev, ker ne bo nikogar več tukaj. Ljudstvo se vedno bolj izseljuje iz Forest Cityja, priseljencev pa ni. Vzrok temu je, slabe delavske razmere in majhen zaslužek.

V skoro vseh tukajšnjih rovih je premog tako nizek, da se mora premogar cel božji dan plaziti po kolenih, kakor božjepotniki v starem kraju na "sv. štengah" ali pa na Brezjah ali sv. Višarjih okoli oltarja. Za priboljšek je pa v največjih krajih še voda. Potem si pa lahko vsakdo misli, kako prijetno delo da imamo tukajšnji premogarji, ker se moramo plaziti po vseh štirih in v vodi, kot močeradi. Da raztrgamo dosti delovne obleke, "overalls", to je razumljivo; skoro na vsaka dva tedna mora imeti premogar nove delovne hlače. Priporočal bi jaz vsem onim, ki so pričeli nositi te delovne hlače samo za šport in da bolj kažejo svilnate srajce in drugo drago spodnjo obleko, da bi prišli vsaj samo za en dan v tukajšnje rove in da bi delali.

Kot je gotovo že znano vsem je pogodba med premogarji, ki delajo na trdem premogu, in lastniki premogorovov potekla že 31. marca t. l. Pogajanja so se vlekle že dva meseca v New Yorku in dosedaj še ni nobenega rezultata, ker lastniki premogorovov nočejo privoliti v zahtevo, katero so predložili naši zastopniki. Pri volji so povišati plačo za deset do 15-odstotkov in kot v upravičilo navajajo, da plača premogarjev, ki delajo na trdem premogu, nem polju znaša povprečno več kot pa plača premogarjev, ki delajo na mehkem premogu, ker prvi v katerih smo mi vposleni, delajo s polno paro, dočim premogorovi, v katerih kopljejo mehki premog, navadno v poletnem času ne obratujejo. Ne vem, kaj bi jaz rekel na take jalove izgovore. Ali mislijo gospodje v cilindru in fraku, da mi hodimo samo za zabavo v rov in se iz dolgočasnja plazimo po vseh štirih v vodi? Vsak normalen človek bi rekel, da ne in ako ne, potem bi vsakdo raje ostal doma in bi šel raje samo trikrat v rov mesto šestkrat, ako bi dobil isto plačo? Vsakdo mora biti za svoje delo pošteno plačan in razumno je, da kdor več dela, je upravičen do večjega zaslužka in vsakdo pa mora zaslužiti toliko, da se pošteno preživi, kar je le redek slučaj v delavskih vrstah v sedanjih razmerah.

Barantanje, ki se je vršilo v New Yorku, se je sedaj "premulalo" v Washington, D. C. Ne vem, kako bo izpadlo, ker dosedaj še nismo dobili nobenega poročila. Kolikor nam je znano, so naši zastopniki predložili sledeče pogoje: Isto povišanje plače, kakoršno so dobili premogarji, ki delajo na mehkem premogu in priznanje organizacije U. M. W. of America. Ako premogovni baroni tega ne priznajo, se bo občutilo veliko pomanjkanje delavcev na polju trdega premoga, kar bodo posebno občutili odjemalci.

Na društvenem polju ne napredujemo posebno, ker je vse nekako tiho in zaspano, tako da je skoro kar dolgočasno. Največji vzrok vsega tega je najbrže ta, ker vsakdo pride od dela do smrti izmučen in komaj čaka, da se vleže k počitku. Kajti valed neznozne draginje in slabega zaslužka, se vsakdo trudi kolikor se le more, da nekoliko več zasluži, da more izhajati vsaj za silo s plačo, katero dobi. Ko pride domov od dela, ne misli na drugega kot na počitek, ako hoče, da je drugo jutro zopet sposoben za delo. Življenje tukajšnjih premogarjev bi prav lahko primerjal z življenjem mule. Mula, ko pride zvečer iz hlev, dobi vode, sena in ovsu in potem se pa vleže k počitku. Premogar pa velikokrat še tega nima. Poleg tega je pa mula še toliko na boljšem, ako izgubi črtilj, da ga ji kovač takoj pritrudi novega in še celo zastoj. Premogar pa, ko raztrga čevlje, dosti

krat nima niti toliko denarja, da bi si kupil nove. Radoveden sem, kaj boho delavei rekli ob prihodnjih jesenskih volitvah, ali bodo zopet volili kandidate starih mečanskih strank in agitirali, češ, "tega volimo, ta je "fest slovek". Jaz mislim vsaj, da je že vsak izprevidel, koliko so ti "fest" kandidati, ki so jih delavei volili, naredili dobrega za nas delavce. Konečno priporočam vsem rojakom, da se naročijo na edini pravi delavski dnevnik "Prosveta", ki je dosedaj najboljši dnevnik v Ameriki. Naročniki naj pa agitirajo po vseh svojih močeh za ta list. — Frank Ratalo.

8 pata. — Meseč maj, najlepši mesec v celem letu, kako željno te pozdravljamo. V tem mesecu se prebudi vsa narava, vse se prebudi k novemu življenju in vse je veselo in polno življenja. Ali je pa prišel maj za delavstvo? Ali je že prišel maj za Slovence v stari domovini? Za od italijanskega imperijalizma podjaruljene Slovence v Goriški in Primorju? Ne! Ni še, toda prišel bo tudi za te prej ali slej, enkrat mora priti. Moje zadnje poročilo sem poslal, ko sem se vozil iz Michigana do Chicago. Sedaj se vozim po solnini Coloradi, kjer delavske razmere še niso tako slabe in obrat je v polnem tiru. Draginja pa tudi tukaj guli delavstvo, da bolj ne more. Edino rovi, ki so last Utah premogovne družbe, obratujejo zadnje čase zelo slabo, eden do dva dni na teden. V sled tega imajo delavei, ki so vposleni pri tej družbi, dovolj časa za kmetovanje. Ravno tako je tudi v okolici Helper Utah, kjer je kakih deset premogarskih naselbin, v vsaki nekaj Slovencev, kjer rovi obratujejo le po eden do dva dni na teden. Vzrok tega slabega obrata nihče pozna.

V južni Coloradi je sedaj zelo krasno. Vreme je lepo in dnevi so solnčni. Sadno drevje je v najlepšem etvju, in krasen je pogled na sadne vrtove, kjer so breskve, marelice in druge zgodnje sadje v najbujnejšem etvju. Na planinah se opazi velike črede ovce in koz, ki veselo skačejo sem in tja. Visoko v zraku pa kroži orrel in prečeče opazuje, kje bo dobil kako žival za svoje kosilo. Po drevesih pa veselo škakljajo ptiči in prepevajo svoje ljubke pesmice. Da krasna si narava spomladi, in krasni so kraji tukaj. — Matija Pogorelec.

Smithfield, Pa. — Delavske razmere v tukajšnji okolici so iste, kot po drugih krajih. Gospodinjje imamo sedaj dovolj dela, odkar se je narava prebudila, ker moramo obdelovati naše vrtove, posejati salato in saditi krompir in razne rože. Ko sem zadnje soboto delala v svojem vrtu, zaslišim nad seboj nekako čudno šumenje in bučenje. Ko se ozrem, opazim tik nad menoj štiri "luftšife" in že sem mislila, da je prišel Gajla s svojim "kvadromom" in vsled tega sem takoj hitela, da pripravim lep šopek evetlie in kopriv, da ga mu podarim kot junaku. Toda na moje veliko razočaranje, noben ni pristal tukaj in vsi so odpelni za smithfieldske gore. — J. B.

SOCIALISTIČNA KONVENCIJA New York, N. Y., 13. maja. — Delegetje na konvenciji socialistične stranke so večraj sprejeli resolucijo, v kateri obsojajo francosko vlado zaradi njenega nastopa proti Splošni delavski zvezi. Sprejeta je bila tudi brzojavka, ki izreka simpatije francoskemu delavstvu. Brzojavka je bila poslana Leonu Jouhauxu, predsedniku francoske delavske federacije. Večraj se je vršila vroča debata zaradi predloga, da se v platformo sprejme točka, ki bi se glasila, da "privilegirana manjšina posejduje cerkve v Ameriki in regulira duše vernikov." Predlog je bil zavržen. Berger, Solomon, Claessens — izobčena poslanca iz newyorške legislature — in več drugih je pobijalo omenjeni predlog na podlagi, da stranka še nadalje smatra verske reči za privatno zadevo posameznikov. Polovica predložene platforme je ni sprejeta. Illinoiska delegacija je predlagala, da se stranka izreče za vlado, ki bo slonela stopatvu po poklekih, ne pa na geografskih okrožjih, to je z dru-

gimi besedami, da stranka prizna sovjetsko obliko vlade. Deleget Engdahl iz Chicago je dejal: "Mi zahtevamo diktaturo proletarijata, za katero se bore naši sodrug v Franciji, Nemčiji, Rusiji in Italiji. Predlog illinojske delegacije je bil zavržen in sprejeta je bila točka, ki zahteva industrialno demokracijo in koristi za vse državljane. Platformo, katero je sestavil Hillquit, bo najbrže sprejeta v celoti z nekaterimi malimi spremembami. Hillquit upa, da bo Labor Party lahko osvojila program socialističke stranke in se izrekla za njene kandidate, da ne bo treba cepiti delavskih glasov pri volitvah.

Plebičati o ligi narodov v Švic. Bern. — Švica bo prva država, v kateri bo ljudstvo s splošnim glasovanjem odločilo, da li stopi Švica v ligo narodov ali ne. Glasovanje se vrši 16. maja. Kolikor je soditi po kampanji, ki se vrši že več mesecev, bodo volitve izpadle proti ligi narodov. Zanimanje za to vprašanje je zelo veliko in tuji diplomatje nestrpno pričakujejo rezultata. Klerikalci pridejo na krmilo v Italiji? Rim. — Klerikalni voditelj Meda morda postane ministrijski predsednik. Niti je priporočil kralju, da naj voditelju klerikalne stranke poveri sestavo nove vlade.

POTREBUJEMO IZUČENE LIVARJE za delo pri sivem in drugem železu (Malleable and Gray Iron Foundry Work). Mi vam nudimo stalno delo, dobro plačo in najboljšje delavske razmere. Zelimo se tudi seznaniti s človekom, ki bi bil zmožen za foremans v tem poslu in enega, ki bi imel nadzorstvo nad Cohe room. Tovarna je oddaljena okrog 175 milj severno od Chicago. Ni nobenih delavskih nerednosti. Oglasite si pri zastopniku: ANDREW HERMANSON, Briggs House, vogal Welle in Randolph ulice, CHICAGO, ILL., od 9. do 6. ure dnevno ta teden.

POTREBUJEMO 50 DEKLET ZA HLADITI SLADČICE "KENDI". Dobra plača. Nobene skuhanje se ne zahteva. Osebna pozornost se daje našim uslužbenkam. Dobra in prijazna jedilna soba in prijazno tovarniško, delovno stanje. E. J. BRACH & SONS, FACTORY NO. 1, 311 East Illinois Street, CHICAGO, ILL.

IZŠEL JE Angleško-slovenski Besednjak. (English-Slovene Dictionary) 25,000 angleških besedi tolmačenih na slovensko. Cena \$5.00. Sestavil Dr. F. J. Kern. Naroči se na sledeči naslov: DR. F. J. KERN, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Pošljite Postal ali Express Money Order, Check ali denar v registriranem pismu.

Premislite dobro, komu boste izročili denar za pošiljatev v stari kraj ali pa za vožnje listke. Sedaj živimo v času negotovosti in zlorabe, vsak skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakoniti bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju. V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane zapreke starim izkušenim in premožnim tvrdkam; kako bo pa malim neizkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje. Naše denarne pošiljatev se zadnji čas primeroma sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo. 300 Kron ..... \$2.40 600 Kron ..... 3.20 1,000 Kron ..... \$ 7.70 5,000 Kron ..... 38.80 10,000 Kron ..... 75.00 TVRDKA FRANK SAKSER, 52 Cortlandt St., New York, N. Y.

Plebičati o ligi narodov v Švic. Bern. — Švica bo prva država, v kateri bo ljudstvo s splošnim glasovanjem odločilo, da li stopi Švica v ligo narodov ali ne. Glasovanje se vrši 16. maja. Kolikor je soditi po kampanji, ki se vrši že več mesecev, bodo volitve izpadle proti ligi narodov. Zanimanje za to vprašanje je zelo veliko in tuji diplomatje nestrpno pričakujejo rezultata. Klerikalci pridejo na krmilo v Italiji? Rim. — Klerikalni voditelj Meda morda postane ministrijski predsednik. Niti je priporočil kralju, da naj voditelju klerikalne stranke poveri sestavo nove vlade.

POTREBUJEMO IZUČENE LIVARJE za delo pri sivem in drugem železu (Malleable and Gray Iron Foundry Work). Mi vam nudimo stalno delo, dobro plačo in najboljšje delavske razmere. Zelimo se tudi seznaniti s človekom, ki bi bil zmožen za foremans v tem poslu in enega, ki bi imel nadzorstvo nad Cohe room. Tovarna je oddaljena okrog 175 milj severno od Chicago. Ni nobenih delavskih nerednosti. Oglasite si pri zastopniku: ANDREW HERMANSON, Briggs House, vogal Welle in Randolph ulice, CHICAGO, ILL., od 9. do 6. ure dnevno ta teden.

POTREBUJEMO 50 DEKLET ZA HLADITI SLADČICE "KENDI". Dobra plača. Nobene skuhanje se ne zahteva. Osebna pozornost se daje našim uslužbenkam. Dobra in prijazna jedilna soba in prijazno tovarniško, delovno stanje. E. J. BRACH & SONS, FACTORY NO. 1, 311 East Illinois Street, CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO IZUČENE LIVARJE za delo pri sivem in drugem železu (Malleable and Gray Iron Foundry Work). Mi vam nudimo stalno delo, dobro plačo in najboljšje delavske razmere. Zelimo se tudi seznaniti s človekom, ki bi bil zmožen za foremans v tem poslu in enega, ki bi imel nadzorstvo nad Cohe room. Tovarna je oddaljena okrog 175 milj severno od Chicago. Ni nobenih delavskih nerednosti. Oglasite si pri zastopniku: ANDREW HERMANSON, Briggs House, vogal Welle in Randolph ulice, CHICAGO, ILL., od 9. do 6. ure dnevno ta teden.

IZŠEL JE Angleško-slovenski Besednjak. (English-Slovene Dictionary) 25,000 angleških besedi tolmačenih na slovensko. Cena \$5.00. Sestavil Dr. F. J. Kern. Naroči se na sledeči naslov: DR. F. J. KERN, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Pošljite Postal ali Express Money Order, Check ali denar v registriranem pismu.

Premislite dobro, komu boste izročili denar za pošiljatev v stari kraj ali pa za vožnje listke. Sedaj živimo v času negotovosti in zlorabe, vsak skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakoniti bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju. V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane zapreke starim izkušenim in premožnim tvrdkam; kako bo pa malim neizkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje. Naše denarne pošiljatev se zadnji čas primeroma sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo. 300 Kron ..... \$2.40 600 Kron ..... 3.20 1,000 Kron ..... \$ 7.70 5,000 Kron ..... 38.80 10,000 Kron ..... 75.00 TVRDKA FRANK SAKSER, 52 Cortlandt St., New York, N. Y.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Izkop. 17. Junija 1907 v dršavi Illinois. GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Izvrševalni odbor. UPRAVNI ODESEK. Predsednik Vilmos Cahnar, podpredsednik Anton Hrest, Box 140, Connersburg, Pa. ...

POZOR ROJAKI! Sedaj lahko zopet potujete direktno v stari kraj preko BASELA, TRSTA ali DUBROVNIKA. Ferozbrodne in vojaške listke dobite pri nas in New Yorku do vseh vaših mest z Jugoslaviji. Vas potne potrebilnice in dovoljenja se vam pristoje tukaj hitro, točno, popolno in brezplačno. Mi vam preskrbimo vaše družine in sorodnike in starega kroja v Ameriko, ter izplačujemo vse potrebne stroške.

IZPLAČOVANJE DENARJA V STAREM KRAJU. S tem danjem na znanje vsem našim prijateljem in znancem, da denar, ki je bil poslan brzojavno dne 31. januarja, je bil v starem kraju izplačan dne 15. februarja. Da tem višje zadovoljimo naše odjemalce, smo odprli svoj lastni urad v starem kraju. To nam daje priliko, da lahko točno izplačujemo denar v starem kraju in v najkrajšem času. Počinite se to priliko, in pošljite denar v stari kraj potem naše banke, kjer dobite najboljšjo postavbo in najnižjo ceno. Pošljite denar na hranilno viogo v stari domovino. Cena kronam vrsto, torej ravno sedaj je še ugoden čas dokler je ceno nizka. Mi vam preskrbimo vse potrebilnice in najkrajšem času. Prodajemo tudi "BANONNE OŠKE" (Drafts) na vse velike banke v Jugoslaviji. Osi naših rojakov, kateri numerirajo potovrni v stari kraj naj se obrnejo do nas. Naš izvrstni urejeni "FAROSBODNI OŠKE" nastopa vse družbe in je vstanju hitro in ceno preskrbeti se najboljšimi pirobudi vas odrediti v stari kraj. Preskrbimo vam tudi vaše sorodnike in starega kroja v Ameriko. Vas pojasnila se dajejo točno in brezplačno. 1000 KRON ZA \$8.00 NEMETH STATE BANK 10 E. 23rd St. John Nemeth Pres. New York, N. Y.

Pokopališče štirih cesarstev.

(Potna črtica).

Spisal E. Aleksander Powell.
(Nadaljevanje.)

Do prve balkanske vojne je bila Albanija takorekoč popolnoma nepoznana dežela. Za časa prve balkanske vojne se je pričela Evropa nekoliko zanimati za Albanijo in to veselo teritorialne poželjivosti. Sleherma evropska država bi rada pobasala Albanijo in v prvi vrsti seveda Italija, in Nemčija s pomočjo Avstrije. V Albanijo je pa tudi škilila Srbija in tedanja Črnogora. Albansko vprašanje je prišlo zelo v ospredje po končani prvi balkanski vojni, vsled katere se je potem vnela druga balkanska vojna, ker Srbija ni dobila onega dela od Turkov osvojenega ozemlja, kot je pričakovala in se valed tega hotela okoristiti na račun Bolgarije, kar je bilo pa delo nemških in avstrijskih ter ruskih intrigantov. Ko je po zadnji svetovni vojni razpadla Avstrija in Nemčija bila tako ponižana, da se je morala odreči vsem kolonijam, je Italija dobila takorekoč proste roke v Albaniji, akoravno ji nekoliko nasprotujeta Srbija in Grčija, ter jo tako okupirala. Toda Albanci niso nič posebno veselili te okupacije in se ji zoperstavijo kolikor se le morejo in delajo Italiji velike preglavice. Valed tega mora Italija vzdrževati močne vojaške posadke v Albaniji.

V kolikor se tiče ljudstva v Albaniji, ne poznajo pravzaprav še nobene moderne organizirane vlade. Ne poznajo tudi še nobenih postav in zakonov in pri njih še vedno odločuje v največ slučajih orožje. Italija poskuša urediti razmere in sicer z vojaško silo. V koliko se ji bo posrečilo, ne morem prorokovati. Najbrže bo imela precej trdi oreh. V splošno pa vladajo iste razmere kot so na Škotskem za časa vlade Stuartov. Razna albanska plemena se sama vladajo in tudi nočejo priznati nobene druge vlade.

Z ozirom na ljudstvo, ki biva v Albaniji, se etnologisti ne morejo zediniti, iz katerega plamena izhajajo. Večina se strinja s tem da so Albanci potomci nekdanjih Arijcev in drugi zopet, da so potomci starih Ilirv, kateri so že

poznali stari Grki in o katerih omenja Homer. V tem so edini vsi zgodovinarji in etnologisti, da je bila sedanja Albanija obljudena že v onem času, ko se je pričela stara grška zgodovina. Dočim so se ljudstva, ki so se priselila iz Azije v Evropo na balkanski polotok, stopila z drugimi narodi v en narod, so prvotni narodi, ki so bili naseljeni v sedanji Albaniji ostali isti in nanje ni vplivalo nobeno priseljevanje tujih narodov. In to gorsko pleme, Albanci namreč se je ubranilo stoletja pred vsemi tujei in ostali so svobodni do zadnjega. Vsakdo, kdor čita le količkaj zgodovino tega naroda, kolikor jo pač imamo, se mora čuditi hrabrosti Albancev, ki nima primere v zgodovini. In zgodovina, kako nevaležna je napram temu hrabremu ljudstvu! Niti ene pohvale nima nikjer za največjega junaka, vsaj po mojem mnenju, za Skender-bega, ki je z maloštevilno in slabo oboroženo armado premagal trindvajset velikih turških armad drugo za drugo. In ako pomislim na to, sem radoveden, kako bodo Italijani pokorili to svobodno ljudstvo.

Klima v Albaniji je različna: ob obrežju je oceanska ali morská, v notranjosti pa kontinentalna. V poletnem času so dnevi vroči, noči pa mrzle. Obrežje je v splošnem zelo nezdravo in mrzlica včasih kruto gospodari. Mrzlica se pojavlja tudi v nekaterih dolinah.

Na naravnih zakladih je Albanija najbrže zelo bogata in domneva se, da gorovje vsebuje železno rudo, premog, zlato rudo, svinčeno in bakreno. Toda valed notranjih neurejenih razmer je bilo nemogoče odkriti te naravne zaklade, še tem manj pa eksploatirati.

Pristanišč ob albanskem obrežju ni, ki bi jih bilo vredno omenjati. Italijanska vlada je v zadnjem času zgradila v Valoni pristanišče, ki zasluži to ime. Enako pristanišče bi se še moglo zgraditi v Draču, Santi Quaranti in pri sv. Janezu Meduanskem. V kolikor se tiče prometnih sredstev, so ista popolnoma nepoznana v Albaniji. Železnice nikah in mesto cest so le navadna pota in kožje steze. Kajti turška vlada se ni niti najmanj brigala za gradnjo dobrih cest, še tem manj pa za gradnjo železnice. Ker Italijani upajo, da bodo za vedno obdržali Alba-

nijo so pričeli graditi ceste in to le iz vojaških ozirv. — Moderno poljedelstvo je v Albaniji tudi še popolnoma nepoznano. Zemlja je pa zelo rodovitna in tudi hvaležna. Kljub slabemu in zelo primitivnemu poljedelstvu, vsejajo zelo dobro razni pridelki, da iste še prodajajo. S koruzo celo zalagajo celo Dalmacijo. Poleg tega producirajo olivno olje in dober tobak, kar vse izvažajo.

V kolikor je meni znano, je menda Albanija še edina dežela, kjer je mogoče kupiti ženo na obroke. Gotova resnica je, da je še v marsikateri deželi običaj, kjer mora ženin kupiti nevesto, kot n. pr. na Kitajskem, toda plačati mora vso svoto takoj. V Albaniji se lahko plačuje na obroke. Kakor hitro ženin da takozvano "aro" starišem dekleta, katerega on namerava poročiti, je ista že oddana in čaka, dokler se ne vrši poroka.

V kolikor je meni znano, je tudi Albanija edina dežela, kjer se prizadeti čutiljo užaljene, ako sodiče polje morilec v ječo. Sorodniki ubitega se namreč čutiljo prikrajšani v njih privici, da bi se sami osvetili za storjeno hudo delstvo. Morilec je tudi naproten tej kazni, namreč iz enostavnega razloga, ker še vedno upa, ako je izpuščen na svobodo, da bo ušel maščevanju sorodnikov ubitega. Ako ima morilec denar ali sorodnike ali prijatelje, se največkrat taka zadeva reši potom kupčije, da se sam odkupi pri sodniku ali ga pa odkupi njegovi sorodniki ali pa prijatelji. Isto se največkrat pripeti tudi med morilecem in sorodniki ubitega, da celo zadevo poravnajo potom kupčije. Ako se pa zadeva ne reši mirnim potom in je morilec na prostem, tedaj pa nastopi takozvano krvno maščevanje, valed katerega izginejo večini celi rodovi.

Kot že omenjeno, se Italija smatra že za gospodarico v Albaniji in valed tega se je že pričela pripravljati, kako bo izrabljala naravne zaklade te dežele. Pričela je zapuščene kraje kultivirati, graditi ceste, pristanišča in izdelala je že načrt za gradnjo železnice, ki bo vezala Jadransko morje z Egejskim. V načrtu ima, da zgradi železnico iz pristanišča Drača do Monastirja, skosi mtsko Macedonijo, kjer bo zvezala to nameravano železnico z želez-

niško progo Solun-Belgrad. To železniško progo bo gradila na stari cesti, katara so zgradili še Rimljani, ki se je nazivala Via Appia, ki je vezala takratni Dyrachium (Droč) z Bosporom. Ta cesta je še sedaj dobro ohranjena in je tudi edina cesta v celi v Albaniji, po kateri je še mogoče udobno potovati. V resnici, rimski inženirji so morali biti pravi veščaki v gradnji cest, ki so ostale še do sedanjega časa.
(Nadaljevanje.)

ISČE SE GODBOVDJA.

Isče se Slovenec, Hrvat ali Čeh, ki je zmožen poučevati godbo na pihala. Prednost imajo premo-garji. Za vsa nadaljša pojasnila glede plače in drugih podrobnosti se je obrniti na naslov: Tony Kovačič, P. O. Box 95, Johnston City, Ill.

Bološine v križu

so zelo pogosto valed nerodnih ledic. Tak simptom je največkrat prvo znamenje, ki vas opozarja na dejstvo, da ledice in mehur na delata pravilno. Popravi ju. Rabi

Severa's Kidney and Liver Remedy

(Severova Zdravilo za ledice), ki je pripravljivo kadarkoli potrebuje ledice ali mehur tonika. Vzemite ga proti vnetju mehurja in ledic, medo-hajanja vode, proti odklanku goste urine, bolečinam pri uriniranju, ošte-njenim nogam, kar prihaja valed nerodnosti ledic. Cene 75 centov in \$1.25 ter 5c in 5c davka. Na-prodaj v vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

GRAMOFONSKÉ PLOŠČE

Pišite po novi ceni!

Velika zaloga ur in slatnine

Wm. Sitter Co.
5905 St. Clair Av.
Cleveland, Ohio

Ne čakajte!

Prostor na vseh boljnih parnikih je več tednov naprej rasprodan, zato ne čakajte do zadnjega tedna, ako ste namenjeni potovati v stari kraj. V Vašo korist je, da se odločite za ta ali oni navedeni parnik in si prostor na njem zavarate. Mislite v naprej.

- Za Dobrovnik — Trst.
- 5. junija — Argentina.
  - Za Havre ali Cherbourg.
  - 11. maja — Leopoldina.
  - 12. maja — La France.
  - 19. maja — Royal George.
  - 30. maja — La Savoie.
  - 22. maja — Mauretania.
  - 22. maja — K. A. Victoria.
  - 27. maja — Rochambeau.
  - 29. maja — La Lorraine.
  - 2. junija — La Touraine.
  - 5. junija — La Fayette.
  - 9. junija — La France.
- Navedeni vojni red je podvržen slučajnim spremembam. Pišite po cenik za posamezne parnike in razrede.
- Potni listi: — Potnikom, proskrbim potne liste in drugo, kar rabijo za potovanje.

Is starega kraja

Je do sedaj prišlo v Ameriko več slovenskih naseljencev, za katere sem jaz izdelal potrebne listine in katerim sem jaz poslal karte. Ako želite tudi Vi dobiti sem svoje sorodnike, mi pišite za tozadevna pojasnila.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na

LEO. ZAKRAJSEK

70 — 9th Avenue
NEW YORK, N. Y.

NAZNANILO IN ZAHVALA

Tužnega srca naznanim vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nam je nemila smrt vzela iz naše družinske arede našo ljubljeno hčerko

ANNO KUTZLER

staro le devet mesecev, po tri mesečni bolezni, umrla je dne 6. maja, 1920 in pogreb se je vršil dne 10. maja, na pokopališču v Buhl, Minn. Hvala vsem, ki so se vdeležili pogreba in nas tolažili ob uri žalosti. Žalujoci ostali: John in Mary Kutzler, stariši, Mary, John in Cyril sestra in brata. Želimo, da počiva v mirno v hladni ameriški zemlji! Družina Kutzler, Buhl, Minn.

NAŠ POTOVALNI ZASTOPNIK

Anton Jankovič, se sedaj nahaja v državi Utah in Wyomingu ter bode tam obiskal vse slovenske rojake in naše naročnike, za kar želimo, da mu gre do roke in se naroč na list, ter oni, ki jim je naročnima potekla isto ponov. Potem se bo vrnil na vzhod in bode obiskal zopet naročnike v Južnem Illinoisu, Indiani in deloma v Ohiju.

SVOJE ROJAKE EDJ ZOPET LAHKO DOBITE V AMERIKO.

Pisateljnikove postave ostanejo še smeraj v veljavi kot pred vojno. Svoje ročbino lahko dobite v Ameriko. Podpisani vam bo dal navodila, kako dobite v kraju potne liste. Pišite, ali se pa osebno obrnite na znanega rojaka Matije Skender, Javaga Notarja, 5227 Butler Street, Pittsburgh, Pa. On vam bo stvar uredil in pojasnil. (Adv.)

Edini starokrajski SLOVENSKI ZDRAVNIK v Pennsylvaniji

Dr. M. Milojevič

preje vojaški zdravnik in večletni zdravnik deželne bolnišnice v Gradcu na Štajerskem.

417 — Wood Street
PITTSBURGH, PA.

DR. JOS. V. GRAHEK

edini slovenski zdravnik in ranočelnik v Pennsylvaniji. Zdravi vse otročje, šenske in možke bolezni.

Uradne ure so: 10 ure sjutraj do 2 ure popoldan.

Bell Telephone Cedar 2388
843 E. Ohio Street,
N.S. PITTSBURGH, PA.

Naročniki Pozor!

Znamenje (Maja 31-20) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pišite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.40 in za celo leto \$2.80.

Naročnino lahko tudi sami pošljite na naslov:

Ponovite hitro s 1. julijem se bo naročnina zvižala.

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA",
2657 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO
pomočnike za čisto delo, prijazna okolica, dobra plača. V nedeljah in praznikih se ne dela. Oglasite se pri:
Mr. Kaplanu,
HARMONY CAFETERIA
27 W. Randolph Street.

POZOR
MOŽJE in ŽENE

hočete li stalno delo in dobro plačo, ter bonus? Tedaj oglasite se pri:
WESTERN FELT WORKS
4115 Ogden Ave., blizo 22nd in Crawford Ave.

POTREBUJEMO
pomivalce jedilne posode, delo je v prijaznem kraju. Dobra plača. Ob nedeljah in praznikih se ne dela. Oglasite se pri Mr. Kaplanu.
HARMONY CAFETERIA
27 W. Randolph Street.

POTREBUJEMO
delavce za delo pri pločevinah, za vsa splošna dela. Stalno delo in dobra plača.
NATIONAL STAMPING & ELCT. WRKS.
424 So. Clinton St.

POTREBUJEMO
DELAVCE
Ako hočete zaslužiti po \$4.50 do \$5.00 na dan, tedaj pridite na naslov:
900 WEST 18th STREET.

POTREBUJE MOŽKE
delavce za drobiti orehe, lahko delo. Dobra plača, kakor hitro se malo priučite.
KILLING - Karel Co.,
387 E. Illinois Street.
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO
ženske za umivanje jedilne posode v prijaznem prostoru. Dobra plača. V nedeljah in praznikih se ne dela. Oglasite se pri Mr. Kaplan.
HARMONY CAFETERIA
27 W. Randolph St. Chicago, Illinois.

50 DEKLET — ZA LAHKO in čisto tovarniško delo. Dobra plača.
PAUL G. NIEHOFF CO.
232—242 E. Ohio Street.

POTREBUJEMO
delavce za tovarno. Dobra plača, stalno delo. Oglasite se pripravljeni za delo.
SELF LOCKING CARTON CO.
437 E. ILLINOIS St. 5th floor.

POTREBUJEMO
— ŽENSKÉ
za prebiranje starega papirja: Stalno delo, dobra plača.
GUMBINSKY BROS.
2611 So. Union Street.

POTREBUJEMO
mladeniče za delo v tovarni papirnatih baks. Dobra plača. Stalno delo.
SELF LOCKING CARTON CO.
437 E. ILLINOIS St. 5th floor.

POZOR KROJAČI POZOR!
Delo dobiva dva izurjena krojača, najsihoda za katero Koli delo, suknjiče (rekele), hlače ali telovnike. Delo je stalno, plača dobra, po dogovoru, pridite osebno ali pa pišite na naslov: J. A. Ambrožič, 418 Pierce Street, Eveleth, Minn.

POTOP. Zgodovinski roman.

Spisal H. Stankiewicz. — Poslovenil Podravnki.

(Nadaljevanje.)

"Oprostite, gospod, da vas vznemirjam v pobožnosti, toda radovednost mi ne da miru. Kdo pa je to?"

Po teh besedah pokaže na klečečega gospoda.

"Bržkone ste prišli od daleč, da ga ne poznate." odvrne plemič.

"Seveda sem prišel od daleč in radi tega povprašujem, in upam, da mi ne odrečete odgovora."

"To je kralj."

"Za Boga živega!" zakliče Kmitie.

Toda v tem hipu vstane kralj, ker je jel d'hovnik ravnokar čitati evangelije.

Kmitie zagleda shušjano, rumenkasto lice, prozorno kakor cerkveni vosek. Oči so bile vlažne, trepalnice rdeče. Rekel bi: vsa usoda domovine se je odbijala na tem plemenitem licu, toliko je bilo na njem bolesti, trpljenja in žalosti. Negi, prebite brez spanja, razdeljene na ure molitve in pokore; grozna prevara, pohajkovanje, zapuščenost, ponižno veličanstvo tega sina, vnuka in pravnuka kraljev; pelin, s katerim so ga tako obilno napajali lastni podložniki; nevaležnost domovine, za katero je bil pripraviljen posvetiti kri in življenje, vse to se je lahko čitalo raz obličje kakor iz knjige. A vendar je odsevala ž njega takna vdanost, pridobljena po veri in molitvi, ne le veličanstvo kralja in maziljenca božjega, marveč tako velika neizbrpana dobrota, da je bilo videti, da bo za največje in njihuje odpadnike dovolj, da stegajo samo roproti temu občutu in ta oči jih sprejme, jim odpusti ter pozabi na vse krivde.

Kmitie se je zdelo, ko ga je gledal, kakor bi mu stakal kdo z železno roko srce. Gorje se je vzbudilo v duši junaka. Kes, sočutje in čast so mu zaprli dihanje v grlu, čutilo neizmerne krivde mu je podbilo kolena, da je jel trepetati na vsem životu in naenkrat se mu je vzbudilo novo, nepoznano čuvstvo v prsih. Evo, kar hipoma je šinila vanj iskra ljubezni do tega bolehnega veličanstva; začutil je, da ni nič milejšega na vsej zemlji od tega očeta in gospoda, da je pripravljen posvetiti manj kri in življenje, pretrpeti natezalnico in vse na svetu. Hotel bi pasti k nogam, objeti kolena ter prositi odpuščanja za svoje grehe. Plemič, predrzen razgrajalec, je umrl v njem kakor bi pihnil ter rodil se nov človek, kateremu je gorelo srce za svojega kralja.

"To je naš vladar, naš nesrečni vladar!" si je ponavljal, kakor bi hotel z ustmi izpovedati to, kar so videli njegove oči, kar je čutilo njegovo srce.

Med tem pa je pokleknil Jan Kazimir po evangeliju znovic razprostrli roke, dvignil oči kvišku ter se zaglobil v molitve. Duhovnik je naposled odšel; v cerkvi je nastalo gibanje, toda kralj je še vedno klečal.

Oni plemič, na katerega se je obrnil Kmitie s vprašanjem, podreza z lahtom Andreja.

"A kdo pa ste?" vpraša.

Kmitie ni takoj razumel vprašanja, torej ni kmalu odgovoril, tako močno je bila zamaknena njegova duša v kraljevo osebo.

"A kdo pa ste?" ponovi prejšnji znovic.

"Plemič kakor vi," odvrne Kmitie, ko se je zbudil iz zamišljenosti.

"Kako se imenujete?"

"Kako se imenujem? Imenujem se Babiniča ter sem iz Litve, izpod Vitebska."

"A jaz sem Lugovski, kraljev dvornik. . . Prosim, ali prihajate iz Litve, izpod Vitebska?"

"Ne. . . Pridem iz Čenstohova."

Lugovski postane za trenutek nem od začudenja.

"A če je tako, pa mi bodite pozdravljeni, gospod, ker nam prinesete novice! Toliko da milostljivega kralja ni zamorila skrb, ker nima že tri dni od ondot nikahkih zanesljivih novic. Kako to? Ste nemara izpod prapora Zbrožka, Kadinskega, ali Kuklinovskega? Izpod Čenstohova?"

"Ne izpod Čenstohova, marveč naravnost iz samostana samega."

"Vi se bržkone šalite? Kaj je tam novega? Se li še brani Jasna Gora?"

"Brani se in se tudi ubrani. Švedje že odstopajo."

"Za Boga! Kralj vas kar poslati! Iz samega samostana pravite, da prihajate? . . . Kako, da so vas Švedje pustili?"

"Nisem jih prosil dovoljenja, toda oprostite gospod, da ne morem v cerkvi obširneje na to odgovarjati."

"Prav, prav," odvrne Lugovski. Usmiljeni Bog! . . . Iz nebes ste nam poslani! . . . Prav . . . v cerkvi se ne spodobi čakajte, gospod! Kralj vstane takoj ter odide k zajtrku. Danes je nedelja. . . Pojdite gospod, obstojite pri vratih, da vas kar pri izhodu predstavim kralju. . . Pojdite, pojdite, ker čas čas hiti."

Po teh besedah odide naprej in Kmitie za njim. Komaj se vstavi pri vratih, se pokažeta najprej oba pazeta in za njima pride polagoma Jan Kazimir.

"Milostljivi kralj!" zakriči Lugovski, "ima mo novice iz Čenstohova!"
Voščeno lice Jana Kazimira nakrat oživi.
"Kaj? Kje? Kdo je prišel?" vpraša.